

Ochrana duševního vlastnictví Intellectual property right

Co je duševní vlastnictví a jeho kategorizace	1
Harmonizace českého a evropského práva o ochraně průmyslového vlastnictví.....	1
Některé speciální zákony, platné pro oblast průmyslového vlastnictví	1
Některá evropská nařízení platná pro oblast průmyslového vlastnictví.....	2
Kategorie průmyslového vlastnictví.....	2
V y n á l e z y	2
Užitné vzory.....	4
Průmyslové vzory	5
Ochranné známky	6
Základní informace o přihlašování duševního vlastnictví do zahraničí.....	7
A. VYNÁLEZY, UŽITNÉ VZORY	7
B. OCHRANNÉ ZNÁMKY	8

Co je duševní vlastnictví a jeho kategorizace

Duševní vlastnictví je výsledkem duševní, tvůrčí práce - jedná se o vlastnictví nehmotné. Specifickým druhem duševního vlastnictví je průmyslové vlastnictví, druhou skupinu duševního vlastnictví pak tvoří právo autorské a práva příbuzná.

Harmonizace českého a evropského práva o ochraně průmyslového vlastnictví

Proces přejímání *acquis communautaire* a europeizace ochrany průmyslového vlastnictví byl v České republice v zásadě dovršen. Veškeré relevantní komunitární předpisy v této oblasti byly již do našeho právního řádu transformovány, v některých případech dokonce dříve, než ve členských státech EU. Přistoupením České republiky k Evropské patentové úmluvě 1.7.2002, byl článek 67 Evropské dohody splněn na sto procent.

Některé speciální zákony, platné pro oblast průmyslového vlastnictví

- zákon č. 474/2004 Sb., kterým se mění zákon č. 207/2000 Sb. O ochraně průmyslových vzorů a o změně zákona č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích, ve znění pozdějších zákonů
- zákon č. 527/1990 Sb. o vynálezech a zlepšovacích návrzích (novelizovaný zákon č. 116/2000 Sb.)
- vyhláška č. 550/1990 Sb. o řízení ve věcech vynálezů a průmyslových vzorů
- zákon č. 478/1992 Sb. o užitných vzorech
- zákon č. 207/2000 Sb. o ochraně průmyslových vzorů
- zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách

- vyhláška č. 97/2004 Sb. k provedení zákona o ochranných známkách
- zákon č. 452/2001 Sb. o ochraně označení původu výrobků a zeměpisných označení
- zákon č. 529/1991 Sb. o ochraně topografii polovodičových prvků
- zákon č. 408/2000 Sb., o ochraně práv k odrůdám rostlin a o změně zákona č. 92/1996 Sb., o odrůdách, osivu a sadbě pěstovaných rostlin, ve znění pozdějších zákonů
- zákon č. 206/2000 Sb., o ochraně biotechnologických vynálezů a o změně zákona č. 132/1989 Sb., o ochraně práv k novým odrůdám rostlin a plemenům zvířat, ve znění zákona č. 93/1996 Sb.

Některá evropská nařízení platná pro oblast průmyslového vlastnictví

Ochranné známky Společenství:

Nařízení 781/2004

Mění Nařízení 2869/95 o poplatcích placených OHIMu

Nařízení - 40/94 - o ochranné známce Společenství

Nařízení - 2868/95 - prováděcí nařízení

Nařízení - 2869/95 - poplatky

Nařízení - 1992/2003 - o přístupu ES k Protokolu k Madridu

Nařízení - 2081/92 - o zeměpisných označeních a označeních původu Společenství

Průmyslové vzory:

Nařízení 6/2002 - o průmyslovém vzoru Společenství

Nařízení - 2245/2002 - prováděcí nařízení

Nařízení - 2246/2002 - poplatky

Kategorie průmyslového vlastnictví

- vynálezy
- užité vzory
- průmyslové vzory
- zlepšovací návrhy
- topografie polovodičových prvků
- ochranné známky
- označení původu
- obchodní jméno
- odrůdy rostlin a plemena zvířat
- vědecké objevy
- know-how

Vynálezy

Ochrana vynálezu patentem je v ČR upravena zákonem č. 527/1990 Sb. Patenty se udělují na vynálezy, které jsou světově nové, jsou výsledkem vynálezecké činnosti a jsou průmyslově využitelné.

Vynález je nový, pokud není součástí stavu techniky. Stavem techniky je vše, k čemu byl předem, od něhož přísluší přihlašovatel právo přednosti (datum podání první přihlášky) umožněn přístup veřejnosti písemně, ústně, využíváním nebo jiným způsobem.

Vynález je výsledkem vynálezecké činnosti, jestliže pro odborníka nevyplývá zřejmým způsobem ze stavu techniky.

Vynález je průmyslově využitelný, může-li jeho předmět být vyráběn nebo jinak využíván v průmyslu, zemědělství nebo jiných oblastech hospodářství.

Za vynálezy se nepovažují zejména:

- objevy, vědecké teorie a matematické metody
- estetické výtvořky
- plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, hraní her nebo vykonávání obchodní činnosti, jakož i programy počítačů
- podávání informací

Z ochrany vynálezem jsou vyloučena řešení:

- jejichž využití by se přičilo veřejnému pořádku nebo dobrým mravům (toto nelze vyvodit pouze z toho, že využití vynálezu je zakázáno právním předpisem)
- odrůdy rostlin a plemena zvířat nebo v zásadě biologické způsoby pěstování rostlin či chovu zvířat (toto ustanovení neplatí pro mikrobiologické způsoby a výrobky těmito způsoby získané)

Doba platnosti v ČR je 20 let a jeho platnost je omezena na území, kde byl udělen. Třetí osoby nemají právo bez souhlasu majitele patentu vyrábět, používat či obchodovat s vynálezem. Patent může být prodán nebo předán k obchodnímu využití za úplatu či bezúplatně. Patent zaniká uplynutím doby platnosti nebo nezaplacením udržovacích poplatků ve stanovené lhůtě či vzdáním se patentu majitelem.

Zákonem je upraven i tzv. podnikový vynález. Pokud vytvoří původce vynález při plnění úkolů plynoucích z pracovního, členského nebo obdobného pracovněprávního vztahu k zaměstnavateli, přechází právo na patent na zaměstnavatele (pokud není smlouvou stanoveno odlišně). Původce, který takovýto vynález vytvoří, je povinen o tom neprodleně písemně uvědomit zaměstnavatele, který má 3 měsíce od data vyznění na uplatnění práva na patent. Pokud v této lhůtě tak neučiní přechází právo zpět na původce, který může podat přihlášku vynálezu sám.

Podklady pro přihlášku vynálezu:

Vynálezy lze chránit jako:

- výrobek (sem patří i směsi)
- zařízení
- zapojení
- způsob výroby, měřicí postupy
- použití známé látky k novému účelu

Uvedené kategorie lze kombinovat, například "Výrobek, způsob jeho výroby a zařízení k provádění tohoto způsobu" - je však nutné vždy zachovat jednotnost řešení (jediná technická myšlenka).

Popis vynálezu sestává z těchto částí:

- oblast techniky
- dosavadní stav techniky
- podstata vynálezu
- přehled obrázků na výkrese (je-li popis doplněn vykresy)
- příklady provedení vynálezu
- průmyslová využitelnost

Nejdůležitější částí, která vymezuje rozsah ochrany, jsou patentové nároky - jejich forma závisí na kategorii vynálezu:

- výrobek, zapojení, zařízení se definují ve statickém stavu, tedy jak jsou vytvořeny, pomocí technických prvků a jejich vzájemného spojení
- směsi se definují procentuálním zastoupením jednotlivých složek
- způsoby a postupy se definují "na co, čím, jak a v jaké časové posloupnosti se působí".

Součástí podkladů je rovněž anotace, která slouží zejména k rešeršním účelům.

Poznámka: Stejně podklady jsou zapotřebí pro přihlášku užitného vzoru, která se v podstatě liší pouze tím, že nemá anotaci.

Užitné vzory

Ochrana technických řešení užitným vzorem je upravena v ČR zákonem č. 478/1992 Sb. . Tuto ochranu lze volit pro předměty s nižší vynálezeckou úrovní, popřípadě menšího ekonomického významu, neboť se jedná o ochranu rychlejší, jednodušší a levnější. Užitné vzory se zapisují pro technická řešení, která jsou nová, přesahují rámec pouhé odborné dovednosti a jsou průmyslově využitelná.

Za technická řešení se nepovažují zejména objevy, vědecké teorie, matematické metody, pouhé vnější úpravy výrobků, plány, pravidla a způsoby vykonávání duševní činnosti, programy počítačů, pouhé uvedení informace.

Užitnými vzory nelze chránit technická řešení, která jsou v rozporu s obecnými zájmy, zejména se zásadami lidskosti a veřejné morálky, odrůdy rostlin a plemena zvířat, jakož i biologické reproduktivní materiály, způsoby výroby nebo pracovní činnosti. Užitné vzory se zapisují zejména pro zařízení, zapojení, výrobky, stroje, nástroje, chemické sloučeniny.

Pokud jde o právo na ochranu užitným vzorem a náležitosti přihlášky užitného vzoru, platí zde obdobné zásady jako v případě přihlášky vynálezu. Zásadní rozdíl spočívá v řízení o přihlášce, které je založeno na registračním principu a Úřad tedy nezkoumá otázku novosti a tvůrčí úrovně. To je důvodem, že k ochraně dochází velmi rychle, cca za 3 - 4 měsíce po podání. Za určitých podmínek lze z původní přihlášky vynálezu tzv. "odbočit" na přihlášku užitného vzoru (často je otázkou strategie a finančních možností).

Majitel zapsaného užitného vzoru má výlučné právo využívat užitný vzor, poskytnout souhlas k jeho využívání jiným osobám nebo na ně užitný vzor převést. Účinky užitného vzoru nastávají zápisem užitného vzoru do rejstříku Úřadu. Majiteli přísluší přiměřená náhrada od toho, kdo po zápisu užitného vzoru jeho předmět využívá. Právo na přiměřenou odměnu lze uplatnit ode dne, od něhož nastávají účinky užitného vzoru. Bez souhlasu majitele zapsaného užitného vzoru nikdo nesmí řešení chráněné při své hospodářské činnosti vyrábět, uvádět do oběhu nebo upotřebit. Užitný vzor platí 4 roky od data podání přihlášky. Dobu platnosti zápisu užitného vzoru lze prodloužit dvakrát o 3 roky - maximální doba ochrany je tedy 10 let.

Průmyslové vzory

Řízení o průmyslových vzorech je upraveno v ČR zákonem č. 207/2000 Sb. Za průmyslový vzor schopný ochrany se považuje vzhled výrobku nebo jeho části, spočívající zejména ve znacích linií, obrysů, barev, tvaru, struktury nebo materiálu výrobku samotného nebo jeho zdobení. Výrobkem se rozumí průmyslově nebo řemeslně vyrobený předmět, včetně součástek určených k sestavení do jednoho složeného výrobku, obal, úprava, grafický symbol a typografický znak, s výjimkou počítačových programů. Průmyslový vzor je způsobilý ochrany, je-li nový a má-li individuální povahu. Průmyslový vzor je nový, nebyl-li přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem vzniku práva přednosti zpřístupněn veřejnosti shodný průmyslový vzor, to znamená, že se jejich znaky liší pouze nepodstatně. Průmyslový vzor vykazuje individuální povahu, jestliže celkový dojem, který vyvolává u informovaného uživatele, se liší od celkového vjemu, který u takového uživatele vyvolá průmyslový vzor, který byl zpřístupněn veřejnosti přede dnem podání přihlášky nebo přede dnem práva přednosti.

Průmyslový vzor, který je v rozporu se zásadami veřejného pořádku, s dobrými mravy nebo je shodný s průmyslovým vzorem již zapsaným v ČR, Úřad nezapíše. Průmyslový vzor nechrání funkční principy ani materiálové složení.

Přihláška průmyslového vzoru může obsahovat buď jedinou vnější úpravu výrobku nebo více vnějších úprav výrobku téhož druhu navzájem obdobných nebo určených ke společnému užití (např. jídelní servis, prvky stavebnice...).

Užití popisu v přihlášce není povinné, je nepřipustný popis funkce, materiálového složení, technických parametrů apod.

Vyobrazení průmyslového vzoru musí jasně a úplně vyjevit vnější úpravu celého výrobku - všechny charakteristické znaky vnější úpravy výrobku musí být výrazně vyobrazeny na fotografiích či na výkresech (nikoli výrobních či konstrukčních výkresech), a to v tolika pohledech, aby z nich byly patrné tvarové, obrysové nebo barevné zvláštnosti vnější úpravy výrobku.

Majitel zapsaného průmyslového vzoru má výlučné právo využívat průmyslový vzor, poskytnout souhlas k jeho využívání jiným osobám nebo na ně průmyslový vzor převést. Bez souhlasu majitele zapsaného užitného vzoru nikdo nesmí chráněné řešení využívat. Užíváním se rozumí zejména výroba, nabízení, uvádění na trh, dovoz, vyvoz nebo užívání výrobku, ve kterém je průmyslový vzor ztělesněn nebo na kterém je aplikován, nebo skladování takového výrobku k uvedeným účelům.

Zápis průmyslového vzoru platí v ČR 5 let ode dne podání přihlášky průmyslového vzoru. Dobu platnosti zápisu průmyslového vzoru lze na žádost majitele opakovaně obnovit, a to vždy o 5 let, až na celkovou dobu 25 let od data podání přihlášky.

Ochranné známky

Ochrannou známku podle zákona č. 441/2003 Sb., §1, může být za podmínek stanovených tímto zákonem jakékoli označení schopné grafického znázornění, zejména slova, včetně osobních jmen, barvy, kresby, písmena, číslice, tvar výrobku nebo jeho obal, pokud je toto označení způsobilé odlišit výrobky nebo služby jedné osoby od výrobků nebo služeb jiné osoby.

Na území ČR požívají ochrany ochranné známky, které jsou:

- a) zapsány v rejstříku ochranných známek vedeném Úřadem průmyslového vlastnictví (dále jen Úřad) - tzv. národní ochranné známky,
- b) s účinky pro ČR zapsány v rejstříku vedeném Mezinárodním úřadem duševního vlastnictví na základě mezinárodní přihlášky ve smyslu Madridské dohody o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních známek nebo Protokolu k Madridské dohodě - mezinárodní ochranné známky,
- c) zapsány v rejstříku vedeném Úřadem pro harmonizaci ve vnitřním trhu podle nařízení Rady Evropských společenství - ochranné známky Společenství,
- d) na území ČR všeobecně známé ve smyslu článku 6bis Pařížské úmluvy na ochranu průmyslového vlastnictví a článku 16 Dohody o obchodních aspektech práv duševního vlastnictví - všeobecně známé známky.

Ochranná známka je prodejním nástrojem, neboť zákazník si často vybírá výrobky či služby právě na základě označení, které je s nimi svázáno.

Ze zápisu je vyloučeno zejména označení, které

- a) nemůže tvořit ochrannou známku podle §1,
- b) které nemá rozlišovací způsobilost,
- c) které je tvořeno výlučně označeními nebo údaji, které slouží v obchodě k určení druhu, jakosti, množství, účelu, hodnoty, zeměpisného původu nebo doby výroby výrobků nebo poskytnutí služby nebo k označení jiných jejich vlastností,
- d) které je tvořeno výlučně označeními nebo údaji, jež se staly obvyklými v běžném jazyce nebo v poctivých obchodních zvyklostech,
- e) které je tvořeno výlučně tvarem, který vyplývá z povahy samotného výrobku, nebo který je nezbytný pro dosažení technického výsledku, anebo který dává výrobku podstatnou užitnou hodnotu,
- f) které je v rozporu s veřejným pořádkem,
- g) které by mohlo klamat veřejnost, zejména pokud jde o povahu, jakost nebo zeměpisný původ výrobku nebo služby,
- h) přihlašované pro vína či lihoviny, které obsahuje zeměpisné označení, aniž by víno či lihovina měly takovýto zeměpisný původ,
- i) které obsahuje označení požívající ochrany podle článku 6ter Pařížské úmluvy, k jehož zápisu nebyl dán souhlas příslušnými orgány,
- j) které obsahuje jiné znaky, emblémy a erby než uvedené v článku 6ter Pařížské úmluvy, jestliže jejich užití je předmětem zvláštního veřejného zájmu, ledaže by příslušný orgán dal souhlas k jeho zápisu,
- k) které obsahuje znak vysoké symbolické hodnoty, zejména náboženský symbol,
- l) jehož užívání se přičí ustanovení jiného právního předpisu nebo je v rozporu se závazky vyplývajícími pro ČR z mezinárodních smluv,

m) jestliže je zjevné, že přihláška ochranné známky nebyla podána v dobré víře.

Označení uvedené v bodech b) až d) může být zapsáno, jestliže přihlašovatel prokáže, že toto označení užíváním v obchodním styku, které započalo před zápisem ochranné známky do rejstříku, získalo rozlišovací způsobilost pro jeho výrobky či služby.

Ochranné známky jsou slovní, obrazové či kombinované - doporučuje se označení fantazijní. Přihláška ochranné známky je doplněna seznamem tříd výrobků a služeb, pro které je přihlašovaná. Seznam musí být v souladu s činností, pro kterou má přihlašovatel povolení (zápis v obchodním rejstříku, živnostenský list). Při řízení o přihlášce Úřad zkoumá shodnost či zaměnitelnost s dříve zapsanou známkou a zda se nejedná o označení vyloučené ze zápisu. Pokud přihláška nevykazuje žádné uvedené vady, je zveřejněna ve Věstníku úřadu a zákonem určené subjekty mají právo ve lhůtě 3 měsíců od zveřejnění podat vůči zápisu námitky. Úřad prozkoumá, zda byly námitky podány oprávněnou osobou v zákonné lhůtě a zda jsou odůvodněny a doloženy doklady, umožňujícími jejich projednání. S řádně podanými námitkami seznámí Úřad přihlašovatele a vyzve ho, aby se k nim ve stanovené lhůtě vyjádřil (pokud tak neučiní, bude řízení o přihlášce zastaveno). Úřad po projednání vydá rozhodnutí, zda námitkám vyhovuje v plné šíři, částečně nebo zda je zamítá.

Majitel registrované ochranné známky má výlučné právo označovat své výrobky nebo služby ochrannou známkou, pro které je zapsána nebo ji užívat ve spojení s těmito výrobky či službami a užívat značku (r). Bez souhlasu majitele nikdo nesmí užívat označení shodné nebo zaměnitelné s ochrannou známkou pro stejné nebo podobné výrobky nebo služby.

Ochranná doba ochranné známky je 10 let od podání přihlášky u Úřadu.

Základní informace o přihlašování duševního vlastnictví do zahraničí

A. VYNÁLEZY, UŽITNÉ VZORY

Národní cestou

Přihlašovatel podá přihlášku přímo ve státě, kde má o získání ochrany zájem. Nutné je přihlašovat přes zástupce, který je oprávněn k zastupování v řízení před příslušným úřadem. Nutno předložit popis vynálezu, patentové nároky a anotaci přeložené do úředního jazyka daného úřadu a zaplatit přihlašovací poplatky.

Cestou "Evropského patentu"

Přichází v úvahu, přeje-li si přihlašovatel získat patent pouze pro státy evropské unie. Jednou přihláškou lze získat ochranu ve smluvních státech Evropské patentové organizace (EPO). Podává se u Evropského patentového úřadu v Mnichově, opět přes zástupce oprávněného zastupovat před EPO. Podklady musí být přeloženy do jednoho z úředních jazyků (angličtina, němčina či francouzština) a formulář musí být vyplněn v témže jazyce jako ostatní podklady.

Cestou mezinárodní přihlášky - PCT

Jedná se o podání mezinárodní přihlášky podle Smlouvy o patentové spolupráci (PCT) - jednou přihláškou podanou u Úřadu lze získat ochranu ve všech smluvních státech (je jich dnes již přes 100) a čtyři regionální patenty (včetně Evropského patentu). Opět je nutné zastupování oprávněným patentovým zástupcem, případně advokátem. Pro použití jazyka platí totéž jako u evropského patentu. Na přihlášce se vyznačí státy, kde má zájem přihlašovatel ochranu získat.

Účinky takové přihlášky jsou stejné, jako kdyby tato přihláška byla podána v každém státě zvlášť.

B.OCHRANNÉ ZNÁMKY

Ochranné známky lze přihlásit do zahraničí buď národní cestou nebo mezinárodní cestou na základě Madridské dohody o mezinárodním zápisu továrních nebo obchodních značek respektive podle Protokolu k této dohodě. Přihlašovatel podá u Úřadu žádost o mezinárodní zápis s vyznačením států, kde chce ochranu získat, na základě které úřad vypracuje mezinárodní přihlášku. Mezinárodní úřad Světové organizace duševního vlastnictví zapisuje tuto ochrannou známku do mezinárodního rejstříku, přičemž vyrozumí o tomto zápisu všechny určené smluvní země. Pokud přihlášená známka bude odporovat národním předpisům dané smluvní země, může tato země do roka od data mezinárodního zápisu ochranu odmítnout. Rovněž je možné využít ochrany v rámci Evropské unie (CTM - "komunitární ochranná známka). Řízení probíhá před jedním centrálním úřadem, ale všechny státy musí vyslovit souhlas se zápisem.